



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 2. An ex hoc loco Christi Diuinitas ostendatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

liquid quam mitis iustitiam deposcit, assumunt, de Ecclesia per-
eunt, & dum se insolenter extollunt, ipso suo tumore cecati, ve-
ritatis lumen amittunt.

Solus quippe Deus est, qui regnum æternum do-
nat, quique æternum reprobos cruciat. Quin de Christo
ut de Domino rerum omnium loquitur, dum cælum
vocat horreum eius, non horreum alterius. Christus
igitur Deus est.

In Ecclesia
tritricum,
& palea.

§. 2. Testimonio de tritico & paleis creberimè
contra Donatistas vtitur S. August. Non enim ideo de-
ferendam Ecclesiam, in qua est tritricum & palea. Non
enim ideo deferenda area: quia in ea sunt & palea: im-
mo, quia maior est cumulus palearum, sed agendum
hoc est, ne nos palea simus, & caritatis inanes, à vento
rapiamur. Eadem nos quoque ratione vtimur, ut in fir-
mos contra scandala fidelium muniamur. Cum enim
prædictum sit, fore in Ecclesia scandala, & multos im-
probos, non est querenda Ecclesia, in qua omnes sine
scandalo viuant.

§. 3. Ignem inextinguibilem vocat non modo,
quia semper ardebit, sed etiam quia semper vret. Itaque
contra Originianos hunc locum SS. PP. semper v-
surparunt.

VERSUS 16.

*Baptizatus autem Iesus confestim a-
scendit de aqua. Et ecce cæli aperti
sunt, & vidit Spiritum Dei descen-
dentem sicut columbam, & veni-
entem super se.*

QVÆSTIO I.

Quæ hoc loco controuersa?

§. 1. **A**dmodum varia sunt, de quibus D. Thom.
p. 3. q. 49. & in eum locum interpretes, ve-
rum, quia ad religionis dogmata non pertinent, præ-
termitto.

Christus di-
citur vidisse
columbam
super se a-
scendentem.

§. 2. An Spiritum sanctum Christus an Ioannes vi-
disse dicatur, controuersia est: Græci aliquot Libri ha-
bent ἐφ' αὐτὸν, vel ἐφ' αὐτὸν super ipsum Dominum. Ad
Christum igitur & Ioannē referri potest. Nam uterque
columbā vidit, videtur & populus spectasse, cum Luc.
3. 21. dicat columbam corporali specie descendisse. Potius
tamen ad Christum: Marcus enim recensens historiā,
& λέγων, inquit ἀναβαίνωντος ἡ τοῦ πνεύματος ἁγίου, & εἰσερχομένου
ἐν αὐτὸν, & ἀνοίγοντος τοὺς οὐρανοὺς, & ἰδόντος αὐτὸν
ἐκ τοῦ νεφελῆος, & λέγοντος αὐτῷ, Tu es filius meus dilectus, in quo mihi
complacui. Hoc & alij duo Marcus & Lucas similiter nar-
rant. Sed de verbis vocis, quæ de cælo facta est, variant locutio-

VERSUS 17.

*Et ecce vox de cælis dicens; Hic est fi-
lius meus dilectus, in quo mihi
complacui.*

QVÆSTIO I.

Quid dixerit Pater cælestis?

Matth. Hic §. 1.
est filius. a-
lij. Tu es fi-
lius.

Matthæus habet: hic est filius: alij. Tu es filius
meus. Hinc calumniati sunt Euangelistas
Iudæi, & gentiles. August. lib. 2. de consensu Euangel.
Sic respondet. Deinde sequitur Matthæus, Baptizatus autem
confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei cæli, & vidit
Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super
se: & ecce vox de cælis dicens, Hic est filius meus dilectus in quo
mihi complacui. Hoc & alij duo Marcus & Lucas similiter nar-
rant. Sed de verbis vocis, quæ de cælo facta est, variant locutio-

nem, saluā tamen sententiā. Quod enim Matthæus ait dictū ē
Hic est filius meus dilectus: & alij duo dicunt, Tu es filius meus
dilectus, ad eandem sententiā explicandā valere, sicut supe-
rius tractatum est. Vox enim cælestis vnum horum dixit, sed
Euangelista ostendere voluit ad id valere, quod dictum est, Hic
est filius meus, ut illis potius qui audiebant, indicaretur, quod i-
pse esset filius Dei: arg. ita dictū referre voluit, Tu es filius meus:
ac si diceretur illis: Hic est filius meus. Non enim Christo indi-
cabatur quod sciebat, sed audiebant qui aderāt, propter quos et-
iam ipsa vox facta est. Iam vero quod alius dicit, In quo mihi
complacui: alius, in te complacui: alius, in te complacuit mihi:
si queris quid horum in illā voce sonuerit, quod liber acci-
pe, dummodo intelligas eos qui non eandem locutionem retule-
runt, eandem retulisse sententiā. Quæ diuersitas locutionum
ad hoc etiam utilis est, ne vno modo dictum minus intelligatur,
& aliter quam res se habeat interpretetur. Quod enim dictum
est, In quo mihi complacui: si velis quis ita intelligere, ut Deus in
filio, sibi placuisse videatur, admonetur ex eo quod dictum est,
in te complacui: Si rursus ex hoc vno intelligat quisque, in fi-
lio Patrem placuisse hominibus, admonetur ex eo quod dictum
est, In te complacui mihi: Ex quo satis apparet, quod quilibet
Euangelistarum cælestis vocis etiam verba tenuerit: alios ad
eandem sententiā familiaris explicandā verba variasse, ut
intelligatur hoc dictum esse ab omnibus, tanquam diceretur, In
te placitum meum constitui: hoc est per te gerere quod mihi pla-
cet. Illud vero quod nonnulli codices habent secundum Lucam,
hoc illā voce sonuisse, quod in Psalmo scriptum est, Filius meus es
tu, ego hodie genui te, quamquam in antiquioribus codicibus Gra-
ecis non inueniri perhibeatur, tamen si aliquibus fide dignis ex-
emplaribus confirmari possit, quid aliud quam vtrumque, intel-
ligendum est quolibet verborum ordine de cælo sonuisse?

Insinuat Augustinus, quod verissimum esse arbi-
tror. Nempe vocem Patris primo filium appellasse; Vtrumque
deinde Ioannem & astantes. Primo amorem in filium dixit De-
testatur, alterum addit, ut ad eum audiendum colen. Pater vult
dumque; excitet. Nec mirum est bis eandem sententiā repetitū.
diuersa forma prolatam, cum in veteri lege videamus
tories eadem inculcando repeti. Itaque & verba, & sen-
sum ab Euangelistis relatum dicere malo. Quod si di-
cendum est, alios sensum, alios verba retulisse, verifi-
milis est eos sensum retulisse, qui in tertia persona lo-
cuti sunt. Fieri enim solet, ut cum narramus ea, quæ a-
lij dixere, aliā personā efferamus.

QVÆSTIO II.

An ex hoc loco Christi diuinitas ostendatur?

§. 1. **I**n consensu Patres doctuerunt. Imprimis S.
Athanasius Episcopus Alexandrinus l. 3. contra Arianos: Atqui si iuxta Hæreticos res condita quidem aut
opus esset, sed non tamen eiusmodi cuiusmodi sunt condita, ob Deum pro-
suam præceteris excellentiam, oportuit id ipsum, quibusnam datur.
melior esset, ex comparatione à sacris literis indicari: quale est,
si Archangelus maior dicatur, aut preciosior thronis, aut splendidi-
or Sole & Luna, aut speciosior cæli. Nunc autem ille ad ipsum
modum nō describitur; sed filium eum sibi esse & solum, & pro-
prium ostendit Pater, idque his verbis, Filius meus es tu: & rur-
sum. Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi congra-
tulor. Ideoque, inseruebant illi Angeli, ut diuerso alienoq, ab il-
lorum natura: & adoratur ab illis, non ut gloria maior, sed ut
alius, discretus, seu distinctus, à conditione cum creaturarum reli-
quarum, tum etiam ipsorum Angelorum, Patri tantummodo
æqualis filius secundum rationem substantia. Si enim ideo quia
gloria sublimior est, adoraretur, par esset, ut omnia inferiora
superiorib, se in adorando inclinarent: sed id ita non est: crea-
tura siquidem creaturā non adoratur, sed quæ seruilis sunt conditio-
nis Dominos: & quæ creatura sunt, Deum adorationib, colunt.

Fuisse antiquissimum huius loci usum, & Patres A-
thanasio vetustiores hæc usurpasse constat ex eodem
Athanasio Episc. de Synod. Arimini, & Seleucia. Vos i-
gitur cum dicebat filium ex Deo esse, ex Patri substantiā ei esse
dicebatis: verum quoniam ante vos Dominum ipse Scriptura
Filius

Filius Dei, hic est Filius meus dilectus, & filius nihil est nisi factus patri, qui fieri posset, ut non videantur Patres recte pronunciasse, filium ex patris substantia esse, recte cogitantes idem esse, si dicatur ex Deo esse, & ex eius substantia esse: Cetera omnia condita tamen si ex Deo suum esse habeant, non tamen eodem modo, quo filius ex Deo, sunt: non enim factus, sed opera secundum naturam existimanda sunt.

Tria porro sunt quae filium proprie dictum ostendunt, primo dicitur & dicitur filius ille proprius, & naturalis. Deinde & dicitur natura sua infinitum amabilis. Denique & dicitur in quo mihi complacui. Cyprianus, bene sensi, Syrus & Syrus placui, iucundus fui. Est vero insignis locus S. Cythilli Catech. 11. cum enim dixisset Christum esse & dicitur & dicitur naturalem & verum filium subiungit. Καὶ ἡμεῖς μὴ φρονημαῖς ἐξ ὁδο-

πας καὶ πνεύματι. ἔχ' οὕτως ὁ ἰσχυρὸς καὶ πατὴρ. Aliter notum est τὸν καὶ τὸν & βαπτισματὸς πατρὸς καὶ υἱοῦ, στῆν, ἀλλ' ὅτι ἐστὶν ὁ υἱὸς μου, ἵνα δηλώσῃ, ὅτι καὶ πατὴρ τὸς & βαπτισματὸς ἐνεργείας υἱὸς τοῦ. ἰσχυρὸς ἐστὶν ὁ πατὴρ τὸν υἱόν, οὐχ ὡς υἱὸς ἐν ἀνθρώποις ἔχοντα νοῦς λόγον. ὁ μὲν γὰρ νοῦς ἐν ἡμῖν ἐνυπνι- στίος ἐστὶν, ὁ δὲ λόγος, λαλήσεις, καὶ εἰς αἰῶνα διδοὺς υἱοῦς, δοτὰς ὅτι. Et nos quidem nascimur ex aqua & spiritu. Non ita autem Christus Iesus ex patre natus est, tempore baptismatis clamante & dicente: Hic est filius meus. Non dixit, Hic nunc factus est filius meus: sed hic est filius meus, ut ostendat quod ante baptismatis operationem filius erat. Genuit pater filium, non sicut in hominibus mens generat verbum. Mens enim subsistens in nobis est: verbum autem prolatum, in aera sparsum, disperditur.

Eodem modo Adrianus Papa, Concilium Francofurt. Legatur Soarez T. 2. in 3. p. disputatione 49.

CAPVT IV.

Mat. 1. b. 12.
Luc. 4. a. 1.



Vne Iesus ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à Diabolo. 2. Et cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurit. 3. Et accedens tentator dixit ei: Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. 4. Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. 5. Tunc assumpsit eum Diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super pinnaculum templi. 6. & dixit ei. Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: Quia angelus suus mandavit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. 7. At illi Iesus: Rursus scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. 8. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, 9. & dixit ei: Hec omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. 10. Tunc dicit ei Iesus: Vade Satana: Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. 11. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce Angeli accesserunt, & ministrabant ei. 12. Cum autem audisset Iesus, quod Ioannes traditus esset, secessit in Galilaam. 13. & relicta civitate Nazareth, venit, & habitavit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, & Nephthalim: 14. ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam Prophetam: 15. Terra Zabulon, & terra Nephthalim, via maris trans Iordanem, Galilea gentium. 16. populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam: & sedentibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis. 17. Exinde cepit Iesus predicare, & dicere: Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum. 18. Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in mare (erant enim piscatores.) 19. & ait illis, Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. 20. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. 21. Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedaei, & Ioannem fratrem eius in navi cum Zebedaeo patre eorum, reficientes retia sua: & vocavit eos. 22. Illi autem statim relictis retibus & patre, secuti sunt eum. 23. Et circuebat Iesus totam Galileam, docens in synagogis eorum, & praeicans Evangelium regni: & sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem in populo. 24. Et abiit opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, & tormentis comprehensos, & qui demonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos: 25. & secuti sunt eum turbae de Galilea, & Decapoli, & de Ierosolymis, & de trans Iordanem.

Deut. 8. a. 3.

Ps. 90. c. 11.
Deut. 6.

Deut. 6. b. 1.
Marc. 1. c. 14.
Luc. 4. c. 14.
Joan. 4. c. 43.
Iliad. 9. a. 1.

Marc. 1. b. 1.
Iliad. 1. b. 1.
Luc. 3. a. 1.

Marc. 1. a. 3.
Luc. 9. c. 17.

IN CAPVT QVARTVM

ARGVMENTVM.

Christus à deserto, non emendo ad docendum procedit.



CHRISTVS à baptismo mox in desertum à spiritu agitur, ieiunat quadraginta dies, & totidem noctes, tentatur, vincit, atque inde egressus docet, Apostolos vocare incipit, varios languores sanat, à demone obsessos liberat. Nobis poenitentiae, luctusque contra diabolum exemplo praestit, modumque vincendi praescribit. Ita S. Augustinus enarr. in Psalmi. 60. Modo legebatur in Evangelio, quia Dominus Iesus Christus in eremo tentabatur à diabolo. Prorsus Christus tentabatur à diabolo. In Christo enim tu tentabaris, quia Christus de te sibi habebat carnem, de te tibi salutem: de te tibi mortem, de te tibi vitam: de te tibi consumelias, de te tibi honores. Ergo de te tibi tentationem, de te tibi victoriam. Si in illo nos tentati sumus, in illo nos diabolum superamus. Attendis quia Christus tentatus est, & non attendis, quia vicit? Agnosce te in illo tentatum, & te in illo agnosce vincentem. Poterat à se diabolum prohibere: sed si non tentaretur, tibi tentando vincendi magisterium non praeberet. Eodem quo apud nos tempore textus ille in Ecclesia Syriaca legitur, ex quo constat illos suam quadragesimam etiam habuisse. Titulus praefexus hoc indicat, & quidem bis legi consuetum. Nam primo legebatur ad introitum זמא Zuma, tertiū. Deinde ad oblationem דרבגמ darbegim, hoc est quadragesimae.

Nos in Christo tentati in Christo vivimus.